

ירושלים - ישליו אהביה, יהי שלום בחילה שלוה בארמנותיה

דובי אוהב הכי את מצוות "ארבעה מינים", מיד אחרי שהתחנן הוא היה רוכש ארבעה מינים באלפי שקלים, א"כ הוא ירד מזה קצת כי הוא היה צריך לקנות גם כמה "בייביגרוס" לתינוקותיו לקראת החורף, אך עדיין הימים שלפני סוכות הם אצלו ימים עילאיים ומרוממים שבהם הוא מנתר ומדלג מסוכן למשנהו, וצועק בכל שווקי ירושלים "דא ווינט א תרוגים סוחר".
גשתי אותו באחד הימים, והנה הוא לחוץ עד אימה. כששאלתי אותו מה הסיפור, התברר שהוא מצא שתי הדסים כאוות נפשו, אבל חסר לו הדיס! "געוואולד! ס'פעלט נאך איין דיס!" נו, מה אתה עושה עסק, תקנה הדיס שלישי בתוך שקית ברוזים של רבה של דרום בני ברק - והוא חלל בהעניע?
"לא יש לי שתי הדסים שכל אחת עלתה מאה שקלים" - עדיין לא הבנתי - "אני לא יכול להתפשר על הדיס שמויין על ידי 'ראי שמיי'".
"אבל יש לך שתי הדסים, רק אחד תשלם משם!"
"נו אז מה? אני רוצה שלש הדסים אמיתיות ולא רק שתיים!" מה לא מובן??

"צדיקים" - כך אומר הקב"ה - "לא דיים מה שמתוקן להם לעתיד לבוא, אלא שבמקשים גם בעולם הזה לישב בשלוה!!!!!!"
ואני לא מבין;
כן הן רוצים לשבת בשלוה גם פה וגם שם. מה לא ברור. הם רוצים לשבת בשלוה תחת גפן או תאנה, ולראות את הילדים משתוללים ונהנים בין הענפים הירוקים. ומובן לשבת עם ספר - עם "תומר דבורה" עם "משניות מסכת גיטין".
וגם לשבת בשלוה לעתיד לבוא, ולהנות מזיו השכינה - מה כל כך הזוי בבקשה הזאת?
ואם הקב"ה תמה להם כל על בשקטם זו השנה הראשונה, נו, אז למה הם לא מפקינים לרצות לשבת בשלוה. הרי ה' לא מסכים לכך שיישבו

בין בעולם הזה ובין בעולם הבא - בשלוה. בקיצור, אני לא מבין: מה רע בזה שהצדיקים רוצים לשבת בשלוה בעולם הזה? ואני גם לא מבין: אם זה כל כך רע - אז למה הם רוצים לשבת בעולם הזה בשלוה? הם הרי צדיקים, ורוצים לעשות את רצון ה', לא כר?!
...
לא זוכר בדיוק באיזה יום, זה היה ביום שלא "הלך" לי כמו שרציתי, לכן אני לא זוכר באיזה יום, כי היו כמה ימים כמה, אבל זה קרה השבוע. נפל לי רעיון על הפסוק "טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו".
בשונה מברכת המזון שאנו מודים ומברכים את ה' על כך שהוא 'המלך הטוב והמטיב לכל', וזאת לאחר שאכלנו ושבענו והאוכל היה טעים, ב"אשר" אחנו אומרים ומכריזים על כך שהש"ת הוא 'טוב', ובכן, אנתנו, בכל אופן אני, רואה במישהו שהוא טוב - רק אם הוא "מיטיב", לא רק אם הוא מיטיב דווקא עמי, אבל כמובן שהוא יהיה עוד יותר טוב באם הוא ייטיב - "עמי".
אני לא יכול לראות בעישר, שיש לו המון נכסים וכו' - והוא לא נותן צדקה, אף לא למצויינג אחד - שהוא טוב. אם הוא לא מיטיב עם כספו, אז הוא לא טוב. גמרנו.

האמת היא, ש'טוב', הוא "שם עצם" ולא "שם פועל", 'מיטיב' - זוהי "פועלה" שבדרך כלל נובעת מ'טוב'.
אבל יש מושג שהוא 'טוב בעצם'. שאני אומר את הפסוק בתהלים 'טוב ה' לכל', אני יכול להתכוון במובן הקטנוני, הצנוח בה, ולפעמים מרואה ממה שהטוב הטיב עמי, ולפעמים מצורבח כשלא ראיתי את הטוב בעיניים שלי.
ואני יכול להתכוון במובן עמוק בהרבה יותר. לפתח ולאמן את שירת האמונה, להעמיק את ההתבוננות במי שמרתי לא תצא הרעות והטוב! (אפי"ה ג' לח), במי שהוא עצם ה'טוב', ואם הוא עצם הטוב, ואני נכלל באמונתי

בטוב הזה, אזי אני כולל בטוב הזה גם ובעיקר מה שהכי לא נראה לי - בעיניי הברשיות - 'טוב'.
ההסתכלות השנייה, היא קשה כל כך עד בלתי ניתנת לקיום.
אבל היא כל כך אמיתית.
כמה פעמים אנתנו מתיישבים להתפלל ב"כותל", אצל "רבי שמעון", ב"שטיבל", ואנתנו כל כך רוצים קשר עם ה', כל כך רוצים קשר של תן וקח, תן פרסה וקח "קביעות עיתים לתורה" תן נחת וקח "תפילה במניין", ותון כדי תפילה, כככככל כך מפחדים להתאכזב.
אם רק נדע, שהתפילה לא נועדה בשביל שה'טוב' יתגשם ויימשך אלינו ויהפוך להיות 'מיטיב', אלא להיות, שכל כולנו, המוטב והלא - יהפכו לכלום ויתכללו בטוב.
זה עצם הטוב. זה התכללות והתחברות למקור הטוב בלי "תנאים" ו"אכזבות".
...
כמה הדברים מתאימים עכשיו, כשמגיע "חג ההודיה", חג החנוכה.
כשאנתנו פותחים בהודיה על כך שהחשמנואים ניצחו את היוונים, אנתנו המבוגרים לא יודעים איך להתלבח מכל הסיפור הזה שהחזיק כמה שנים, עד שהחשמנואים בעצמם התיינוו, ודרדו את המצב בארץ ישראל למלחמות אחים, לשנאה ולחורבן -
דווקא זה, מלמד אותנו איך מודים ועל מה מודים:
לא מודים על מה שנראה טוב. אם זה נראה לי טוב כל כך, כנראה שיש כאן איזה פגם, בעיניים ברשיות אין מצב ואין אפשרות לנתח טוב אמיתי.

אנתנו מודים על כך, שה' הוא טוב. מודים מכלל דפליג, פליגי קודם לכן בתכלאות החיים, אבל א"כ מודים, שלא כל מה שנראה לי - זה זה, יש דברים מעבר לכל מה

שנראה לי.
יש את עצם הטוב גם אין הטבה. ועל כך אני מודה. מבטל לא יעתיי ומודה.
...
צדיקים מבקשים לישב בשלוה. הם רוצים להאיר את עצם הטוב, ולהמשיך אותו לעולם הזה. יש להם "עבודה" חשובה בזה.
אבל כל מילה שהם אומרים, נכתבת בעיתון ויוצאת מהקשירה, כי העולם הזה הוא חומרי, וכל פעם ש'עצם הטוב' מתגלה - הוא צ"ק צ"ק הופך להיות טכני. הוא חייב לעמוד למבחן המציאות. ואם הוא לא מצליח במבחן, עלולים לתפוך לו תיק...
כל דיבור של "אמונה" הופך ל"סגולה", וכל דיבור של "קוהוה" הופך ל"הבטחה".
אבל הם, הצדיקים, דווקא ממישיכים לרצות להאיר את עצם הטוב לעולם, הם מבקשים לישב בשלוה, ולהיכלל בעצם הטוב עוד כאן בחיי חיותם.

זהו תפקיד גדול. זהו לא עיקר כוונתנו ועבודתנו. והש"ת שמח בה, ומתגאה בה.
אבל, המציאות היא, שעדיין אי אפשר העולם אינו מתאים לה.
לכן הש"ת אומר להם: 'אתם, רק אתם, הולכים לשבת בשלוה לעתיד לבוא, כי אתם מיישיגים כבר בעולם הזה שלווה מהי. כי אתם מייחלים כבר בעולם הטבע לייחד קוב"ה ושכינתה'.
האחרים, נעבעך עסוקים בעצמם, הם יודעים רק מה זה לשבת בשלוה במושגים של עולם הזה. לא מעניין אותם בכלל, מהו מעבר...
...
אבל יום אחד זה יקרה. ואז יעקב שכל כך מייחל לשבת קצת בשלוה גם בעולם הזה, יוכל לממש את חלומה: 'יָשֶׁב יַעֲקֹב וְשָׁקֵט וְשָׁנָן וְאֵין מְמַרְדִּי' (ירמיה ל').

לעטר פתורא
דרושים נאים לפרשת השבוע

פסים, פס - ים

נראה בכונת דברי חז"ל שאין קורין אבות אלא לשלש' (ברכות טז), דהינו שרק שלשת האבות, אברהם יצחק ויעקב, היו בבחינת שורשים, ודרגתם היא זו שקבעה את דרגתם ותולדותם הבאים אחריהם, שהם בנינם כמבואר בדרך ה'. אמנם, גם שנמגרה דרגת האבות, והשורש הושלם וממלא בקבעה דרגת התולדות שיבואו ממנו, עדיין היתה חסרה חוליה נוספת. היה עדיין חסר הכח לתולדות לשמור על אותה דרגה נשגבה שהושגה ע"י אבותיהם. שהרי התולדות לא זכו לה ע"י מעשיהם, כך שבנקל יכלו לפלוש שוב ממדרגתם הנשגבה שזכו לה בתולדותם, והיה חוזר המצב חלילה, ששוב היו יורדים למדרגה שפלה כבראשונה. תפקיד זה הוטל על יעקב, היה עליו לבחור אחד מבניו, שאמנם לא היה עוד בדרגה של אב שאין קורין אבות אלא לשלשה', אבל הוא יהיה במידת מה משפיע ג"כ על התולדות בדומה לאב, הוא יהיה זה שיתן את הכח לבנים לשמר על אותה דרגה נשגבה שעליה הגיעו האבות. וזה עומק ושושן בחירת יוסף על אחיו, כדלהלן.
ה'פחד יצחק' (פרשת מטות) כתב לבאר שמדרגתו של יוסף היתה שונה מאחיו, מדרגתו היתה 'במידת קודמה לאבות', ש'אע"פ שרק שלשה נקראו אבות, אמנם יוסף ג"כ ראו להקרות אב במשנתו - שחידש את כח לשמר את דרגת האבות ע"י שנס מפני אשת פוטיפר ושמר על קדושת ישראל. וביאר הפחד יצחק שזו הסיבה שאשר נולד יוסף אמר יעקב שעכשיו הוא כבר יכול לחזור בחזרה לביתו, שכבר 'נולד טענו של עשו, שנאמר 'היה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש. אש בלא להבה אינו שולט למרחוק' (רש"י ויצא), והביאר בזה הוא כנ"ל, שיעקב והאבות היו בחינה של אש, שאמנם כוחה רב אבל היא עומדת במקום ואינה יכולה ללכת ולשרוף למרחוק, כי עדיין היה חסר בכח האבות את השמור. ובעשה שגולד ים יוסף, שהוא זה שהיה ראוי לחדש את אותה הדרגה, כמו 'להבה' שהיא כוחה ללכת למרחוק, כך היה יוסף - הוא חידש את הכח לשמור את דרגת האבות במרוצת השנים, כבר לא תישע עוד יעקב מעשו ורצה לחזור לביתו.
ובזה נודע מדרש סתום. אדיאת במדרש רבא (פרשת ושב) - "ועשה לו אביו כנתת פסים" - פס - ים, ר' שמעון בן לקיש אמר בשם ר' אלעזר בן עזריה למה וישנאו אתו בשביל שקרע הים לפניהם פסים פס ים. ולכא מביאר במדרש שלא סתם ישנאו אחיו יוסף את יוסף בגלל הכנת הפסים אלא בעבור שבוכותו היתה קריתת ים סוף. וזה פלא גדול, שהיה בוכותו של יוסף נחצה הים כדאיאת לקמן במ"ר - שמעון איש קטרון אמר בזכות עצמותו של יוסף נקרע הים לישראל, הה"ד הים ראה וינס, בזכות ויעזוב גנדו ביה ינס ע"כ, א"כ כיצד דוקא בעבור שבוכותו ניצלו כלל ישראל שישנאו אותו אחיו, ולמה יחזירו רעה תחת טובה, והוא אצ"ג. אמנם, לדברי הפחד יצחק הרי שהמדרש מביאר להפליא, שכוחו זה של יוסף - לשמור על קדושת ישראל למרות כל הניסיונות הקשים והמרים שעבר בזמן היותו נער במצרים - הוא זה שעמד לכלל ישראל לשמור על קדושת ישראל במצרים, כמו שאמר חז"ל במדרש בכמה מקומות וישנאו גנאלו בזכות של יוסף לשונם ושם וכו' (ומה שכתבו הראשונים גם מלבושם, לא נמצא במדרשים, וכנראה שג"י אחת היתה להם), כח זה היה להם בזכות יוסף, שהוא העמיד את הכח לשמר את דרגת האבות. ולפ"י הרי מובן, שכנתת הפסים היתה בעצם מעמד הבחירה של יעקב ביוסף, לכבר אותו על שיהיה ראוי בדרגה הבכבשת הקדומה לאבות, לחדש את הכח לשמר לדורות את דרגת האבות, ולכן קינאו בו אחיו. דהינו שבא המדרש לתרץ את קושיית העולם - הכיצד הוא שאחים הקדושים יקנאו בשביל דבר כך פעוט כמו כנתת פסים? וע"ז תירץ המדרש שלא קינאו על עצם הכנת פסים אלא על מה שהיא ממתלת, על הפס - ים, שבה, דהינו שקינאו בו ע"ז שהוא נבחר להיות זה שיחיל את הכח של 'וינס החוצה' לדורי דורות, שבזכות כח זה שמרו אבותינו במצרים על זהותם, ובזכות זה נקרעו הפחים הים, נס מפני נס.

עטרת פז
מחשבת המוסר

בענין הבחירה

דברי האור החיים בפרשה זו יודעים ומפורסמים וצריכים ביאור. האחים שונאים את יוסף ואומרים "לכנו ונהרגהו" ראובן שרוצה להצילו מידם מציע להשליכו אל הבור... אבל איזה בור? בור - של נחשים ועקרבים...?! וכי זו נקראת הצילה?
על שאלה זו עונה האור החיים: וז"ל "ויציליהו מידם", פ' לפי שהאדם בעל בחירה רוצון ויכול להרוג מי שלא נתחייב מיתה, משא"כ חיות רעות לא יפגעו באדם אם לא יתחייב מיתה לשלום, והוא אומר ויציליהו מידם פ' מיד הבחירה וכו' ובהמשך הדברים הוא מוסיף, והוא אומר אחר כך "אל תשכח דם השליכו" וגו', והוא טעמו כמוס עמו שהוא להצילו להשיבו אל אביו כי ידע נאמנה כי חית השדה השלמה לו ולא ירעו ולא ישחיתו הנחשים והעקרבים בורע יעקב. עכ"ל.
כן כתוב בזה דברי האור החיים. אולם גדולי הדורות האחרונים ואחרונים [וכן מטו משמיה דהגר"י] טוענים בתוקף שלא יתכן לומר שכשניתן לאדם בחירה הוא יכול לפעול נגד רצון ה'. ובויתר, הלא ממ"נ אם נגדו על יוסף למות א"כ אין עצה ואין תבונה כנגד ה' ואם לא נגדו עליו למות שוב אין עצה, והאחיים לא יוכלו לפגוע בו לרעה. א"כ צ"ע.
[לעיקר האשון באמונתנו: שהבורא יתברך שמו בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים].
וכדי לישב, ראשית נקדים שאלת האוה"ח בפרשת בלק. מה החשש מקללת בלעם? וז"ל יש להעיר בעיקר הדבר של האיש המקולל, ממה נפשך אין הוא חייב כפי הדין - רעה הבאה עליו באמצעות הקללה, על כל פנים לא יציל ממנה... גם כי לא יקוללו! ואם הוא כפי משפט אלוקים לא עשה דבר שיתחייב עליו ביאת הרע. קללתו תשוב על ראש המקלל. אכן עיקר הדבר הוא, לפי שמדתו יתברך להאריך אפו לעוברי רצונו בין לצדיק כשיחטא בין לרשע, להגם שירצה לחטוא, ומדה זו היא אחת מ"ג מדות רחמים שנאמרו להנשוא נהוגת תמיד, וזלת בעת אשר יעומו ה' דכתיב כי יגע באפו את מתגברים הידיים על הנתבע במשפט. באותו זמן, ולא תתנהג מזה זו של ארך אפים. וכמו כן כשיקלל אדם את חבירו תסובב הקללה שעוונותיו אשר ה' מאריך לו אפו עליהם ימהר ליפרע ממנו, אבל אם אין לו עון לא תועיל קללת המקלל כלום. עכ"ל.
על כן נראה לומר שגם האור החיים מסכים שאין הבוחר יכול לפגוע ללא רצון ה', אבל רצון ה' שיהיה בחירה וכאשר הבוחר בחר להזיק בידים מתעוררת ביהוה תוקף מידת הדין על האדם ומופסקת מידת ארך אפים ואדם נענש על עוונותיו על ידי אותו "בחירי" ובכדי להגם שירצה לחטוא, ומדה זו היא אחת מ"ג מדות רחמים שנאמרו להנשוא נהוגת תמיד, וזלת בעת אשר יעומו ה' דכתיב כי יגע באפו את מתגברים הידיים על הנתבע במשפט. באותו זמן, ולא תתנהג מזה זו של ארך אפים. וכמו כן כשיקלל אדם את חבירו תסובב הקללה שעוונותיו אשר ה' מאריך לו אפו עליהם ימהר ליפרע ממנו, אבל אם אין לו עון לא תועיל קללת המקלל כלום. עכ"ל.
על כן נראה לומר שגם האור החיים מסכים שאין הבוחר יכול לפגוע ללא רצון ה', אבל רצון ה' שיהיה בחירה וכאשר הבוחר בחר להזיק בידים מתעוררת ביהוה תוקף מידת הדין על האדם ומופסקת מידת ארך אפים ואדם נענש על עוונותיו על ידי אותו "בחירי" ובכדי להגם שירצה לחטוא, ומדה זו היא אחת מ"ג מדות רחמים שנאמרו להנשוא נהוגת תמיד, וזלת בעת אשר יעומו ה' דכתיב כי יגע באפו את מתגברים הידיים על הנתבע במשפט. באותו זמן, ולא תתנהג מזה זו של ארך אפים. וכמו כן כשיקלל אדם את חבירו תסובב הקללה שעוונותיו אשר ה' מאריך לו אפו עליהם ימהר ליפרע ממנו, אבל אם אין לו עון לא תועיל קללת המקלל כלום. עכ"ל.
יש בזה דרשות: יש השגחה לטובה "ארך אפים" ויש טבע העולם, באופן רגיל אדם מושגח מהטבעים. כמו כן יש הנהגה שלווה מצווה אינם נזוקים אולם במקום דשכח היזק שאני. עוד אמרו כי העובר מתחת גשר נטוי מניח לו זכויותיו. קללה / עין הרע מעורר ג"כ מידת הדין. וכאשר אדם ביד "בחירי" צריך רחמים גדולים וזכויות רבות. כנראה דוד נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמי וביד אדם על אפלה" ע"כ ראובן הציע להשליכו אל בור הנחשים יען כי מהם קל להנצל מאשר הבחירי.

הרה"ק רבי חיים מטשערנאוויץ זי"ע

בעל 'באר מים חיים' ו'סידורו של שבת' • ז"ך בכסלו תקע"ח

להאיר מתוך חשיכה

מאז הגיעה שעתה של האור כי טוב - אור החסידות - להתגלות על פני תבל, על ידי מרן רבינו הבעל-שם-טוב, קדוש ישראל, היו תלמידיו הקדושים מפיצים את קרני הודו בכל קצווי ארץ. מאין היו משיאין משואות, מאוקראינה לרוסיה, מרוסיה לליטא, מליטא לפולין, מפולין להונגריה, מהונגריה לרומניה, עד שהיו רואים כל הגולה לפנייהם כמדורת האש. ברומניה היה זה הרב הקדוש רבי חיים טירער - בעל 'באר מים חיים' ו'סידורו של שבת', שהדליק את האבוקה על הריה השוממים של חבל בוקובינה, וכלפיד אש המבליח בעלטה חדרה דמותו הקורנת לעולמם הנבון של יהודי המקום, יהודים פשוטים תמימי דרך, שנאחו בשולי אדרתו וקראו אחריו ה' הוא האלוקים.

רבי חיים היה נמנה על תלמידיו המגיד הרה"ק רבי יחיאל מיכל מלאשטש, וגם זכה לקבל תורה מפי רבינו המגיד הגדול - הרבי רבי בער ממעזריטש. במשך ימי חייו כיהן כרב בקהילות קודש רבות, אך עיקר מקום כהונתו היה בעיר הגדולה טשערנאוויץ שברומניה. לא קלים היו לו לרבי חיים ימי ראשית כהונתו בעיר. יהודי רומניה של הימים ההם, בורים ועמי הארץ היו ברובם, ומנוכרים שלא מדעתם ממושגי יהדות פשוטים ביותר.

אך לבורות שכזאת לא פילל. היה זה בשבת הראשונה לשבתו בעיר, כשבא אל בית הכנסת והבחין במודעה שהתנוססה בפתח, בה רשומים היו זמני התפילות, וביניהם גם שעת 'עונג שבת' שקבועה הייתה לשעת ההגהיים. בין סעודת היום לתפילת המנוחה. רבי חיים היה רבי חיים חסידים לדעתו 'עונג שבת' זו מהו, וביום השבת, ביקש לזרז את גמר הסעודה, ומיד לאחר ברכת המזון מיהר לבוא לבית הכנסת, לראות מקרוב במה דברים אמורים. ריח חריב של יין-שכר קידם את פניו, שכנס אל בנין בית הכנסת, וכאשר פתח את דלת ההיכל חשכו עיניו. שותיים עד לשכרה רקדו והוללו לשם כל בני הקהילה, בתעובת אנשים נגשים, רחמנא ליצלן. למנהג מגונה זו, אותו נהגו כבר כמה דורות קראו המה 'עונג שבת'... עוד באותה שבת קודש, עלה הרב החדש על הבימה, והורה

לבטל לאלתר את המנהג השפל והנבזה.

הדבר יצא מפי המלך, ועורר עליו את רוגזם של כל הקהל, כה בורים היו המה, עד שלא הבינו כלל מהו ה'חומרה' הזאת שהביא עליהם הרב החדש, 'האחד בא לגור וישפוט שפוט' - אמרו איש אל רעהו, 'הוא מביא לנו חומרות משונות מפולין'... במשך כל ימות השבוע שרר מתח רב בתוך הקהל, איש לא העז להיכנס אל הרב ולקבל על הדבר, ולכן לא ידע עדיין רבי חיים עד היכן הדברים מגיעים, עד לליל שבת השנית, אז אירע הדבר. כשכנס לבית הכנסת, ועבר ליד מקומו של אחד מחשובי וותיקי הקהל, קרא אותו זקן לעברו כשחמתו בערה בו: 'זאל אייך צושטערט ווערן דאס לעבן, אזוי ווי איהר האט אונז צושטערט די שבתים' (= שיפורעו לך ימי חייך, כשם שהפרעת לנו את השבתות)...

כשמוערי חיים דיבורים כגון אלו, הבין מה רבה בערותם של אלו, עד כי אינם מבינים כלל במה דברים אמורים. או אז עמד וביאר להם בהארת פנים ובטוב טעם ודעת את שגב קדושתה של השבת, ואת עוצם החטא של תערוכת אנשים ונשים, ואף הבטיח להם, שכל עוד לא יקיימו את המנהג הרע הזה לא תפרוץ שום שריפה בעיר.

בני טשערנאוויץ, שבתיהם היו עשויים מעץ וגגותיהם משל ותבן, עד שהיו שרירות מצויים שם לרוב, ששו על הבטחה זו כמוצא שלל רב, וקיימו וקבלו עליהם ועל זרעם להיות עושים את דבר הרב, ובמשך הזמן, לאחר שנטע בהם הצדיק אהבת ה' ויראתו, כבר הבינו מעצמם כי לא טוב עשו, והודלו לחלוטין ממעשים כגון אלו.

במשך שבעים שנה נתיקימה הבטחתו של אותו צדיק, ולא פרצה שום דליקה בעיר, אולם כעבור שבעים שנה, לאחר שרבי חיים כבר לא היה בין החיים, החליטו צעירי העיר לחדש את 'מנהג אבותיהם' כבאשונה, ומיד לאחר הגזלת הראשונה בה קיימו שוב את המסיבה הזאת, פרצה שריפה גדולה שהפכה את רובה של העיר למאכלת אש, שרבים חללים הפילה ר"ל.

באותה תקופה, ביקר שם בעיר הגה"צ בעל ה'קרני ראם' זצ"ל רבה של יאס, הוא הזכיר לאנשי העיר את הבטחה שנתן להם רבי חיים שבעים שנה קודם לכן, שלא תפרוץ שריפה בעיר כל עוד לא יעשו ירוקדים מעורבים, 'כעת' - עורר ה'קרני ראם'

את לבבם - 'מאחר וחידישתם את התועבה הזאת, עליכם להבין על מה עשה ה' ככה לעיר הזאת, מה חרי האף הגדול הזה'...

בקדושת השבת

וכמעשהו בחלק 'סוד מרע' של השבת כן מעשהו בעשה טוב, אמרו עליו על רבי חיים, כי מדי שבוע, עם פרום השבת קודש את כנפיה על הארץ, פשט צורה ולבש צורה, כאילו גבה קומתו ודמתה לתמר, פניו בערו כמראה הלפידים, וכל כולו מדבר ומתרגש מתוקף קדושת היום, עד שסחף אחריו את כל החוסים בצילו, לחוש בה ולהתענג בה.

בספר הזכרון לקהילות 'מארמרוש' מסופר, כי בכפר 'מאסיף' התגורר יהודי פשוט ושמו הירש, הוא היה סוחר בממות, ולרגל מסחרו היה מסתובב ברחובות ובשווקים. באחד הימים הגיע הירש לעיר טשערנאוויץ, והבחין בהתקהלות אנשים בשוק, לשאלתו הסבירו לו האנשים כי הפריץ המושל בעיר, הביא אל השוק יהודי כדי למכור אותו לעבד, בטענה שהוא חייב לו סכום עצום ורב, ואין מי שמוכן לפדות את היהודי בסכום ההוא. הירש, עם השערות הארוכות והלבש האכירי, לא בושש רגע, פתח את חגורתו, סילק את הכסף, שהיה כל רכושו, פדה בה את השבוי, והעיר טשערנאוויץ צהלה ושמחה.

עד מהרה הגיעה השמועה לאזניו של רבי חיים, והוא הבין, כי נשמה גבוהה פועמת ביהודי זה, מיד הורה להביא את הירש לביתו, שם החזיק אותו זמן מה, דיבר על לבו להשיבו אל לאביו שבשמים, גילה את שעריו והחליף את בגדיו, וגם הביאו לחדרי התורה והחסידות. לאחר מכן שב ר' הירש לביתו והפך לאיש אחר, מדי שבת קודש היה עובד את קונו בלהבת אש, מכוחו של אותו צדיק שהאציל מהודו עליו, ושמועו של ר' הירש הלך בכל רחבי מארמרוש כאחד מבני העליה.

כך היה אותו צדיק, מקרב נשמות ישראל אל תחת כנפי השכינה, בכח קדושת השבת. עליה חיבר את חיבורו הנפלא 'סידורו של שבת', חיבור המצטרף לשאר חיבוריו הקדושים שהיו לספרי יסוד בארון ספרי החסידות, הלא המה 'באר מים חיים' על התורה, 'שער התפילה' - על עבודת התפילה, ו'ארץ החיים' - שחלקו הראשון על נ"ך ומגילת אסתר, וחלקו השני - על מסכת ברכות.

(מקורות: מזקנים אבתנו; ספר 'מארמרוש')

עטרות של שבליים

פלאות ופרפראות

היצר הרע מנסה להפריע התועדות חסידים בחבורה

וישב לו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגו' (לו, כה).

בספרו הקדוש 'דברי ישראל' כותב הרה"ק רבי ישראל ממאדוץ זי"ע מאמר נפלא:

"לכאורה מה השייכת הענין הסעודה עם האורחת ישמעאלים באה. אלא יש לומר, היינו כמו שסיפר אדוני אבי זקני זצוק"ל (הרה"ק רבי יחזקאל מקאמיר זי"ע), איך שפעם אחת הלך ללובלין (כפי הנראה - בדרכו להסתופף בצל הרבי מילובלין 'החזה' זי"ע) עם החסיד הר' משולם ז"ל, ובאו לכפר אחד ששם היה יושב יהודי והוטב להם להתפילה שמה. ואחר התפילה ישבו לאכול והתחילו לדבר דברי תורה ועניני חסידות כדרכו, ומיד בא הנכרי שומר הכפר ושאל אותם על כתב תעודה, ומסתמא עד היה להם ונתבטלו ונתבלבלו, ואמר להר' משולם ז"ל נפסיק ונברך ברכת המזון, ומיד כשהתחילו לברך הלך לו הנכרי. אמר אז"ז זצוק"ל שזה לא היה נכרי רק הבעל דבר אין לו נייחא ששני יהודים יתחברו יחד ויעסקו בדברי תורה, על כן בא ובוטל אותם, ואמר כי השומר מקדים לבוא על היריד קודם הסוחרים לשמור ולבלבלם, עד כאן דברי הקדושים (של הרה"ק מקאמיר זי"ע).

ממשיך הרה"ק ממאדוץ וכותב: "וכהא גוונא הזדמן לי פעם אחת בסעודה, ופירשתי בזה הפסוק 'תערוך לפני שולחן נגד צוררי' - היינו, כאשר חסידים מתחברים לסעוד יחד בזה השולחן אשר לפני ה', זהו 'תערוך לפני שולחן' כאמור, אזי 'נגד צוררי' - בא הצורך ונעשה כנגד כלבלב ששם היה יושב יהודי והוטב להם להתפילה שמה. ואחר התפילה ישבו לאכול והתחילו לדבר כניל, והנה שהיה כאן אצל הבעטים הקדושים כאשר התחברו יחד וישבו לאכול חלם לפני ה', מיד והנה אורחת ישמעאלים באה לבלבל אותם, עד שהיה מה שהיה, כי אלמלא הישמעאלים שבאו אזי בין כך ובין כך היה ראובן בא ומשיבו אל אביו כמובן.

"ואם ישאלני מן הסעודה שעשה יעקב ובניו עם לבן הארמי, כמו שנאמר (בראשית לא, מז) 'ויעשו גל ויאכלו עם של הגל', הנה באמת זהו שנאמר שם (שם, מז) 'ויעקב קרא לו גלעד', שלכאורה אינו מובן, כי זאת שייר לומר על העיר לקרוא את העיר בשם 'באר שבע' או 'בית א-רל' או 'לוד' וכדומה, אבל לא לומר שעשו גל היינו השולחן בשם 'גלעד' או 'יגר שהדוּתא', אשר לא שמענו זאת מעולם שהשולחן יהיה לו שם מיוחד כמובן. אלא, היינו כמבואר בבאר מים חיים ריש פרשת בראשית שהאותיות גלעד הוא סוד שם קדוש להמתיק את הדין, ולכוננה זו קרא יעקב גלעד, עיי' ש' לדרכו בקודש. ולענינינו יש לומר כך, כשהלך יעקב אבינו אל השולחן ליסב בסעודה עם לבן הארמי, היה ירא ומפחד שמה יצמח מזה בלבול בסעודה ושלא יבואו על ידי זה לידי איזה תקלה ח"ו כנ"ל, על כן קרא לו להשולחן שם קדוש 'גלעד' בכונה הידועה) לו, כדי להשרות הקדושה על השולחן שלא יבואו לידי בלבול בסעודה ושלא יצמח מזה איזה תקלה ח"ו, אמנם אחר כל אלה יצמח מזה מה שנצמח, כמבואר בליקוט ראובני בשם גלי רזיא, שכל התללות והמקרים של יעקב אבינו אחר זה, באו מסיבות הסעודה זו, מהתחברות עם לבן הארמי, עיי' ש. וזהו שרומזו 'והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד', ולכאורה מה מודיע לנו בזה שבאו מגלעד, מה נפקא-מינה לנו מהיכן באו, אלא אמר 'מגלעד' לרמ כניל ודו"ק והבין."

מעלות וחסרונות בשם "יוסף"

ויקנאו בו אָחיו וְאָביו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר (לו, יא).

כתב הגה"ק החיד"א זי"ע ב"דבש לפי" (מערכת ק' אות כ"א): "קנאה גימטריא יוסף, כתב הרב יש"ר מקאנדיא בספר 'מצרף לחכמה', כי מי ששמו יוסף עלול שיקנאו בו, עיי' שם."

ובספר מגיד משרים לרבינו הבית יוסף זי"ע, כתב (ריש פרשת שופט): "מאן דאיתקרי יוסף, או הוא גיבור בעריות, או הוא זן ומפרנס לאחרים, כמו יוסף שזן וכלכל את אביו ואת אחיו."

לתגובות הערות והארות:
10atarot@gmail.com

מרכז מוסדות דז"קוב בא"י
ר'ח' האיילות 20, גבעת זאב

העלון תרם ע"י ידידינו רודצו"ח

הרב אליהו וייצברג שליט"א

לרגל יומא דהילולא קדישא של רבינו המגיד ממעזריטש זי"ע
ולרגל יום הגאולה של רבינו בעל התניא זי"ע

